NIEUWE MIJNWETGEVING VOOR NEDERLANDSCH-INDIË.

(Slot.)

Vereischten waaraan houders van mijnconcessiën moeten voldoen.

ONTWERP van een ordonnantie tot regeling van dit onderwerp, met Toelichting. Op machtiging der Regeering uitgegeven ter Landsdrukkerij te Batavia.

Geschillen nopens het niet voldoen aan de vereischten, voor concessionarissen bij de mijnwet voorgeschreven, zullen door den rechter beslist worden. Men had zich dus rekenschap te geven van de grondslagen waarop eene hierop betrekking hebbende regeling zou moeten rusten. Daartoe moest men in de eerste plaats de volgende vragen beantwoorden:

1°. Wanneer kunnen die geschillen ontstaan?

2°. Tusschen wie kunnen ze ontstaan? Van welken aard zijn de geschillen?

3°. Over welke vereischten zijn geschillen denkbaar? Hoe behoort de aanwezigheid van een geschil te worden geconstateerd?

4°. Was het noodig de beslissing uitdrukkelijk aan den rechter op te dragen en aan welken rechter behoort dit te worden gedaan?

5°. Welke procedure behoort te worden voorgeschreven?

1°. Volgens het Verslag kunnen de door den rechter te beslissen geschillen niet alleen ontstaan wanneer een concessionaris wordt geacht te hebben opgehouden te voldoen aan de gestelde vereischten, maar ook bij de eerste aanvraag van eene concessie, bij overgang op de rechtverkrijgenden van een overleden concessionaris, bij overdracht van de uit eene concessie voortvloeiende rechten en verplichtingen door rechtverkrijgenden van een overleden concessionaris en bij elke andere overdracht, na vervreemding.

2°. Het antwoord op de tweede vraag moet luiden, dat hier

bedoeld zijn zoogenaamd publiekrechtelijke geschillen of wel administratieve rechtsgeschillen, dus geschillen tusschen den Gouverneur-Generaal, als Hoofd van het administratief gezag, en dien belanghebbende, die zich over de betreffende beschikking van den Gouverneur-Generaal bezwaard gevoelt.

3°. Over alle vereischten waaraan houders van mijnconcessies moeten voldoen, zijn geschillen denkbaar. Dit is, naar het Verslag meent, de bedoeling van den wetgever geweest.

De meeste geschillen, welke zich zullen voordoen, zullen wel de vraag betreffen of iemand Nederlander of ingezetene van Nederland of Nederlandsch-Indië is, ook met betrekking tot de vereischten waaraan vennootschappen moeten voldoen. Vooral zoolang eene nadere regeling van het ingezetenschap van Nederlandsch-Indië ontbreekt, zullen geschillen over dat vereischte vermoedelijk niet uitblijven en bepaaldelijk ook wat het verlies van het ingezetenschap betreft.

Ook wanneer het de vraag geldt of het bestuur eener naamloze vennootschap aan de gestelde vereischten voldoet, zal het geschil meestal loopen over het bezit van Nederlanderschap of ingezetenschap.

De vraag of men in de aangewezen gevallen „behoorlijk tegenwoordigd“ is, kan weder aanleiding geven tot een geschil, evenals de quaestie of men bevoegd is om verblijf te houden binnen het gewest waar de ontginning moet geschieden.

Evenmin zijn geschillen uitgesloten over de vraag; of men in de gevallen, bedoeld in het derde lid van artikel 11, binnen den daar vermelden termijn voldoet aan de vereischten.

Het gewichtigst, met het oog op de gevolgen, zullen intusschen zijn de geschillen over de vraag, of men heeft opgehouden te voldoen aan de gestelde vereischten. Die geschillen zullen uitteraard (en hierop moet volgens het Verslag in het bijzonder de aandacht worden gevestigd) loopen over de vraag op welk tijdstip men heeft opgehouden aan de gestelde vereischten te voldoen.

De beantwoording van de vraag, hoe de aanwezigheid van een geschil behoort te worden geconstateerd, was een van de belangrijkste bij het ontwerpen van de uitvoeringsvoorschriften. Voor het bestaan van een geschil moeten twee meeningen tegenover elkander staan. Het geschil kan dus eerst ontstaan,

nadat de Gouverneur-Generaal, al koesterde hij oorspronkelijk ook twijfel of iemand aan de gestelde eischen voldoet, hieromtrent in outkennenden zin uitspraak heeft gedaan en uit een practisch oogpunt beteekent dit, dat het iuroepen van de beslissing van den rechter altijd zal moeten uitgaan van den belanghebbende en niet van de administratie of van den Gouverneur-Generaal, als Hoofd daarvan: ¹⁾)

Het Verslag zegt het volgende :

„Er zal dus in het gestelde geval noodig zijn een met redenen omkleed besluit van den Gouverneur-Generaal, dat de aanvrager geen ingezetene van Nederlandsch-Indië is.

„Dit besluit zal den aanvrager moeten beteekend worden en hij zal dan zelf hebben uit te maken of hij binnen een door den wetgever vast te stellen termijn al of niet tegen de administratieve beslissing bij den rechter zal opkomen.

„Op gelijke wijze zal in andere gevallen kunnen worden gehandeld; b. v. als de Gouverneur-Generaal oordeelt, dat een concessionaris heeft opgehouden te voldoen aan een der gestelde vereischten, zal weder de concessionaris eerst in de gelegenheid gesteld moeten worden daartegen bij den Gouverneur-Generaal op te komen.

„Wordt daardoor diens oordeel niet gewijzigd, zoo volgt weder de gemotiveerde administratieve uitspraak, dat de concessionaris heeft opgehouden aan een of meer der gestelde vereischten te voldoen.

„Het betrekkelijk besluit van den Gouverneur-Generaal, waarmee dus de administratieve instantie eindigt, zal steeds uitdrukkelijk moeten vermelden aan welk vereischte de belanghebbende niet voldoet of heeft opgehouden te voldoen, want die vraag vormt c. q. het onderwerp van het geschil waarover de rechter

¹⁾ In antwoord aan den heer Mackay, die in de Tweede Kamer zijne bedenkingen opperde, gaf de Regeeringscommissaris als zijne meening te kennen, dat de rechter steeds tijdig in de zaak kon worden betrokken, om zijne meening daaromtrent te zeggen. Was hij toen soms van meening, dat de rechter zou kunnen worden gehoord vóórdat de Gouverneur-Generaal eene beslissing had geveld en zodoende een geschil voorkomen kon worden? Deze meening zou dan niet juist geweest zijn. Eerst na het ontstaan van het geschil kan de rechter in de zaak gemengd worden.

„zal hebben te beslissen. Verder strekken zich het onderzoek en de beslissing van den rechter niet uit.

„Natuurlijk zal de rechter wel vooraf onderzoeken of er zich werkelijk een geschil nopens het voldoen aan een der vereischten van artikel 11 voordoet.”

4°. De vraag, zegt het Verslag, of het noodig was de beslissing uitdrukkelijk aan den rechter op te dragen, werd door den Minister in het voorloopig verslag bevestigend beantwoord, daar anders twijfel zou kunnen rijzen of de hier bedoelde geschillen binnen de bevoegdheid van den rechter vallen.

Nu een afzonderlijk college voor administratieve rechtspraak in Nederlandsch-Indië wordt gemist, sprak het van zelf, dat de beslissing werd opgedragen aan den gewonen burgerlijken rechter, gelijk ook in Nederland met een groot aantal soortgelijke geschillen is geschied. In Indië vindt men iets dergelijks in het geval, dat iemand zich verzet tegen zijne uitlevering, op grond van Nederlanderschap.

Naar analogie van het laatste geval werd ook hier het Hooggerechtshof van Nederlandsch-Indië als de bevoegde rechter gekozen en verdiende dit te meer aanbeveling, omdat eene beslissing van den hoogsten rechter de meeste waarborgen bood; wat ook om staatskundige redenen en met het oog op vreemdelingen, die geschillen ter beslissing zouden aanbieden, van groot belang te achten was.

5°. De vraag welke procedure behoorde te worden voorgeschreven was wel de lastigste welke de Indische wetgever in dit geval te beantwoorden had. Waar op dit gebied alle practische ervaring werd gemist, bleef niets anders over dan met het een of ander stelsel een proef te nemen en dan af te wachten, of het gekozen stelsel in de praktijk voldeed.

De Minister meende, dat de vorm van een verzoekschrift de beste en eenvoudigste weg zou zijn, waarschijnlijk weder, omdat deze overeenkomt met de voorschriften betreffende uitlevering. De behandeling van dat verzoekschrift heeft dan zonder eenige formaliteit plaats. Alleen de Procureur-Generaal moet worden gehoord. Men beoogde daarmede eene spoedige behandeling der zaak, terwijl een contradictoir debat niet noodig werd geacht, omdat het een bloote rechtsvraag is, of de persoon Nederlander is of niet.

Of die eenvoudige procedure aan het doel beantwoordt is voorsnog echter een open vraag, aangezien noch in Nederlandsch-Indië, noch in Nederland, zich tot dusver een geval heeft voorgedaan waarin deze procedure in toepassing kwam.

Overigens handelt het zich bij de toepassing der procedure die men tot voorbeeld nam alleen om eene beslissing of iemand Nederlander is. Van een eigenlijk geschil is geen sprake. Het is een eenvoudig beroep op den rechter om een bepaald punt uit te maken.

In het thans behandelde geval wordt echter bepaaldelijk gesproken van geschillen en deze geschillen kunnen over verschillende onderwerpen loopen.

Het Verslag meent, dat deze omstandigheid het volgen eener eenvoudige procedure echter niet in den weg staat. En toch acht het twijfel bestaanbaar; het zegt nl.:

„Waarom zou zoodanig geschil, dat toch een bijzonder karakter „draagt, en niet kan vergeleken worden met een gewoon burgerlijk „geschil, niet kunnen berecht worden in den vorm van eene beschikking op een verzoekschrift, buiten eigenlijk rechtsgeding, „en dus zonder vorm van proces, zooals de Minister zich „blijkbaar heeft voorgesteld?

„Moet voor de berechting van die geschillen de vorm van „een gewoon burgerlijk proces met al zijn formaliteiten en „meestal hooge kosten onvermijdelijk geacht worden?

„Bij het zich in den nieuweren tijd telkens openbarend streven „naar snel en goedkoop recht met eenvoudige vormen, ligt een „ontkennend antwoord op de laatste vraag reeds voor de „hand.”

„Het is ook niet aan te nemen, dat bij de berechting van „de onderwerpelijke geschillen het voeren van een formeel „proces (op een dagvaarding en na gewone contradictoire behandeling) meer waarborgen voor eene behoorlijke verdediging „en juiste beslissing zoude opleveren dan het nemen van een „beschikking op een verzoekschrift na een onderzoek, in raad- „kamer gehouden”

De in Nederlandsche wetten voorkomende voorschriften voor de berechting van soortgelijke geschillen achtte men allen, om de een of andere reden, minder bruikbaar ter navolging; zoo die omtrent geschillen over de kiezerslijsten of die omtrent

aanvulling of verbetering van akten van den burgerlijken stand, of voor de ontzetting uit de voogdij.

Intusschen moest worden erkend, dat er ook bezwaren tegen de voorgestelde regeling konden worden ingebracht. De voorgestelde rechtspraak zou in elk geval door bijzondere processuele voorschriften beheerscht moeten worden en eenige overeenkomst moeten hebben met de zoogenaamde vrijwillige rechtsmacht, omtrent de uitoefening waarvan in het Reglement op de Burgerlijke Rechtsvordering algemeene beginselen ontbraken. Daarom kon de rechter hier eene groote vrijheid van handelen hebben met betrekking tot het onderzoek dat hij noodig achtte. Dit was een voordeel te achten, maar een bezwaar zou men het kunnen noemen, dat bij dat onderzoek — tenzij men bepaaldelijk daaromtrent voorschriften zou willen en kunnen vaststellen — uit den aard der zaak uitgesloten zijn getuigenverhoor, gerechtelijke plaatsopneming, het hooren van deskundigen en eedsopdracht, waarvan jure constituto alleen sprake kan zijn in een gewoon formeel proces.

De bevoegdheid tot gerechtelijke plaatsopneming en het hooren van deskundigen kon evenwel bij de berechting van de onderwerpelijke geschillen zonder eenig bezwaar worden gemist. Het was wel niet denkbaar, dat daarbij ooit behoefte zou bestaan aan die bevoegdheid.

Het hooren van getuigen onder eede, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek, zou wel nuttig kunnen zijn, maar het Verslag vraagt, of het wel wenschelijk zou wezen dat in casu toe te laten en is van meening, dat de praktische bezwaren daartegen in sommige gevallen er toe moeten leiden, om er van af te zien. Het zal dikwijls voorkomen, dat de te hooren getuigen op eene veraf gelegen plaats in Indië, of wel in Nederland, of zelfs in het buitenland, woonachtig zijn. Aan hunne oproeping voor het Hooggerechtshof zou dan moeilijk kunnen worden gedacht. Wel zou men het verhoor voor Indië kunnen opdragen aan de rechtsgeleerde voorzitters van landraden of administratieve ambtenaren en voor Nederland en het buitenland aan eenen bevoegden rechter aldaar, door middel van eene rogatoire commissie, maar het nemen van eene beslissing in het geschil zou daardoor geruimen tijd vertraagd worden en daarom scheen het beter voorshands het getuigenverhoor maar niet toe te laten.

Van een eedsopdracht aan den Gouverneur-Generaal zou, zoo meent het Verslag, natuurlijk in het geheel geen sprake kunnen zijn. Wel zou het geval zich kunnen voordoen, dat een geschil nopens het voldoen aan de vereischten van artikel 11 door oplegging van den eed aan de andere partij kan worden beëindigd, maar waarschijnlijk zóó zelden, dat het niet noodig scheen dat bewijsmiddel toetelaten.

Al het bovenstaande in aanmerking genomen, behoorde een proef te worden genomen met de berechting der voorkomende geschillen door het Hooggerechtshof, bij beschikking op een verzoekschrift, zonder vorm van proces.

Daarbij zullen dan eenige nadere voorschriften noodig zijn, die in het ontwerp zijn opgenomen en ontleend werden aan in Nederland vigeerende wetten. Van het hooren van personen, ter informatie, is in het ontwerp echter niet gerept. In de praktijk wordt algemeen aangenomen, dat bij de berechting van een geschil, op de voorgestelde wijze, de rechter, ook zonder stellig voorschrift, bevoegd is zoodanige personen tot het geven van inlichtingen te hooren, als hij het noodig acht. Dit moet geheel aan de prudentie van den rechter overgelaten worden, die daarbij rekening zal houden met de eventueele kosten voor reis en verblijf. Zulke tot informatie opgeroepen personen zijn echter geen getuigen en kunnen dus niet gedwongen worden om te verschijnen. Zij kunnen door den rechter ook niet onder eede worden gehoord. Dat verklaringen in rechten buiten eede afgelegd, in het oog van Engelschen b. v., waardeloos zijn, levert voor den Indischen rechter geen bezwaar op, meent het Verslag.

Wat de kosten betreft, zoo kan bij eene rechterlijke beschikking op een verzoekschrift geen veroordeeling in de kosten van het geschil uitgesproken worden en zal daarom iedere partij hare eigen kosten moeten dragen.

Neemt men alles behoorlijk in aanmerking, wat wij hier in het Verslag met groote onpartijdigheid en degelijkheid, zoowel ten voordeele als ten nadeele van de voorgestelde procedure voor het Hooggerechtshof, aangehaald vinden, en verliest men dan daarbij vooral niet uit het oog, dat de geschillen, die naar aanleiding van dit nu eenmaal aangenomen stelsel te voor-

zien zijn, hoofdzakelijk zullen ontstaan met buitenlanders en door dezen aanhangig zullen worden gemaakt, terwijl voor dezen buitendien zeer groote belangen op het spel kunnen staan, dan zeker moet ernstige twijfel rijzen, of de voorgestelde regeling voor de berechting van dergelijke geschillen werkelijk wel aanbeveling verdient en of zij aan buitenlandsche belanghebbenden wel de overtuiging zal schenken, dat hun hier inderdaad alle waarborgen gegeven werden voor het verkrijgen van degelijk recht.

Ons rest de bespreking van de gevallen waarin de concessie van rechtswege zal vervallen.

Dit zal ten eerste geschieden, wanneer de concessionaris ophoudt aan de in artikel 11 gestelde vereischten te voldoen. Ophouden, zegt het Verslag, beteekent in dit geval definitief niet meer voldoen; het veronderstelt, dat op zeker tijdstip een toestand, welke eerst bestond, voor goed geëindigd is.

Is dit juist — en ik twijfel niet daaraan — is de definitie werkelijk afhankelijk van zeker, dat wil dus zeggen van een bepaald tijdstip, dan moet de wet ook dat tijdstip aangeven. Ten aanzien van rechtverkrijgenden bij het overlijden van een concessionaris is dit ook geschied en werd één jaar vastgesteld.

Maar men zal zorgvuldig moeten overwegen of zich een geval heeft voorgedaan, dat de concessionaris heeft opgehouden aan de gestelde eischen te voldoen, zegt het Verslag, want de gevolgen van dat ophouden, n.l. het verlies der concessie, zijn zeer ernstig.

„Gesteld in het bestuur eener naamlooze vennootschap ontstaat door de een of andere oorzaak een vacature en dientengevolge is dat bestuur op dat oogenblik feitelijk zoo samengesteld dat het niet meer voldoet aan de gestelde vereischten.

„Zou men dan terstond van dat oogenblik de concessie als van rechtswege vervallen moeten beschouwen? Dit kan natuurlijk nooit de bedoeling van den wetgever zijn geweest. Aangenomen moet worden, dat de aandeelhouders den tijd zullen hebben met inachtneming van de statuten in de bedoelde vacature te voorzien waartoe een uit te schrijven algemeene vergadering noodig zal zijn. Zoolang in verband daarmee de vacature

„duurt, zal nog niet kunnen worden beweerd, dat de vennootschap heeft opgehouden aan de vereischten te voldoen.

„Dergelijke gevallen kunnen zich ook voordoen bij andere „vennootschappen; eveneens wanneer een concessionaris, die in „Nederlandsch-Indie vertegenwoordigd moet zijn, tijdelijk, om „welke redenen ook, niet vertegenwoordigd is. Hem moet dan „voldoende tijd worden gelaten om zich van eenen nieuwen vertegenwoordiger te voorzien.

„Een concessionaris zal zich niet licht bloot stellen aan het „gevaar, dat door nalatigheid zijnerzijds zijne concessie van „rechtswege vervalt en dus in de even vermelde gevallen wel „zorgen diligent te zijn.

„Is hij dat echter niet — en dit kan alleen in elk afzonderlijk „geval worden beoordeeld — zoo drage hij ook de gevolgen.”

Wij gelooven niet, dat eene Regeering, die zich in de eerste plaats tot taak moet stellen om zoodanige voorwaarden te scheppen, dat eene industrie zich ongehinderd en veilig kan ontwikkelen en dat voor het daarin gestoken kapitaal rechtszekerheid bestaat, zich met eene dergelijke logica te vreden mag stellen. Overigens is het zeer de vraag, of de rechter, wanneer hij geroepen werd in een geschil als hier bedoeld te beslissen, de opinie van het Verslag zou deelen. Het Verslag tracht de mogelijkheid te bepleiten, om werkelijk de ad *a* aan artikel 21 van Staatsblad 1873 No 217a ¹⁾ toegevoegde bepaling in de praktijk toe te passen. Wij kunnen niet toegeven, dat dit gelukt is en moeten ons aan de zijde van den heer Mackay scharen, die in de Tweede Kamer reeds als zijn gevoelen te kennen gaf, dat de Staat moeilijkheden uit de toepassing van deze bepaling zal ondervinden en dat ze niet in alle gebeurlijkheden voorziet. Het woord indien kan in dit geval ook wel moeilijk anders gelezen worden als in de beteekenis van zoodra. Ware eene andere lezing mogelijk, ware een andere termijn bedoeld, dan had zulks uit de bewoordingen van de wet moeten blijken. Nu een ander begrip er niet in zit, kan de rechter het er ook niet in leggen.

¹⁾ De concessie vervalt van rechtswege:

a. indien de concessionaris ophoudt aan de in artikel 11 gestelde vereischten te voldoen.

Met van rechtswege vervallen wordt bedoeld, dat geen vervallen verklaring meer noodig is.

Het Verslag wijst er op, dat de wetgever hier echter in eene dwaling verkeerde, wanneer hij meende, dat de concessie zonder eene nadere verklaring van het administratief gezag inderdaad als vervallen kan worden beschouwd.

Een besluit van den Gouverneur-Generaal, waarbij geconstateerd wordt, dat de concessionaris heeft opgehouden aan de gestelde vereischen te voldoen, een besluit, dat den betreffenden concessionaris dient te worden beteekend, zal niet gemist kunnen worden.

Het Verslag zet dan uiteen, welke gevolgen het van rechtswege vervallen eener concessie heeft.

Naar aanleiding van eene daarop betrekking hebbende vraag in het Voorloopig Verslag van de Tweede Kamer, werd zulks voor een deel door den Minister gegeven. Wij lezen daar: „Er bestaat geen concessie meer, de eventueel daarop gevestigde hypotheek vervalt en het verhaal der schuldeischers op de concessie wordt onmogelijk.”

Intusschen zou, meent het Verslag, de fictie, dat eene concessie van rechtswege vervallen is, zonder nadere regeling, weinig practische waarde hebben en nadere voorschriften moesten daarom in de uitvoeringsordonnantie opgenomen worden. Volkomen juist oordeelt het Verslag ook, dat aan het hier in de oude mijnregeling van 1873 opgenomen beginsel van vervallenverklaring dezelfde rechtsgevolgen verbonden moeten zijn, als het geval zal wezen, wanneer eenmaal de nieuwe mijnwet, waaraan dit beginsel ontleend is, in werking zal zijn getreden.

Men had zich daarom, bij de beoordeeling van de gevolgen die het van rechtswege vervallen van de concessie zal hebben, laten leiden door hetgeen in de artikelen 41 en 42 ¹⁾ van de nieuwe Mijnwet door den rijkswetgever is voorgeschreven.

¹⁾ Art. 41. Bij het te niet gaan eener concessie, vervallen alle daarop rustende lasten en verkrijgt het Gouvernement, behoudens over die gedeelten van den bovengrond en de daarop staande gebouwen die den laatsten concessionaris in eigendom toebehooren, de volle en vrije beschikking over het mijnveld, en over al hetgeen tot bekleeding en verzekering der mijnwerken dient, zonder dat eenige vergoeding aan den laatsten concessionaris verschuldigd is.

Door den Gouverneur-Generaal wordt een termijn bepaald binnen welken de laatste concessionaris de niet tot de bekleeding en

Tevens zou echter moeten bepaald worden, dat het bedrijf onmiddellijk moest worden gestaakt door den onwettigen houder der concessie en, in geval van overlijden van een concessionaris, door diegenen zijner rechtverkrijgenden, die niet binnen één jaar aan de gestelde vereischten hebben voldaan ¹⁾). Ook moesten voorschriften in het leven geroepen worden, om de naleving eener dergelijke bepaling te verzekeren.

Wij zijn dit geheel eens met het Verslag, maar ten zeerste oneens zijn wij het, wanneer daar verder het volgende gezegd wordt:

„Het concessieterrein komt immers weder vrij voor het doen van mijnbouwkundige opsporingen, krachtens eene vergunning, en voor het verleenen van eene nieuwe concessie, een en ander met inachtnaame van de bepalingen van het Indisch Staatsblad 1873 N° 217a en 1874 N° 128.

Het denkkeeld volkomen juist achtende, dat men, bij het ontwerpen van de hier bedoelde uitvoeringsbepalingen, zich dient te laten leiden door de rechtsgevolgen, die volgens de beginselen der nieuwe Mijnwet daaraan verbonden moeten zijn, zal men deze methode ook consequent moeten volhouden. Deze uitvoeringsbepalingen, die immers dezelfde zijn, welke ook voor de nieuwe Mijnwet zullen moeten dienen, moeten daarom ook geheel beheerscht worden door de beginselen, welke bij die nieuwe Mijnwet tot uitdrukking kwamen. Het zij mij vergund hier voorop te stellen dat ik, bij deze bespreking, telkens van deze veronderstelling uitga. Maar dan is het niet juist, dat een van rechtswege vervallen concessieterrein weder vrij komt voor

verzekering der mijnwerken dienende inrichtingen, zijne op gouvernementgrond staande gebouwen en den verderen inventaris der onderneming, zoomede de nog voorhanden producten der ontginning kan verwijderen. Wat binnen dien termijn niet is verwijderd, vervalt aan het Gouvernement, tenzij er over is beschikt op eene andere door den Gouverneur-Generaal goedgekeurde wijze.

Art. 42. Bij het te niet gaan eener concessie stelt de concessionaris, evenals bij verkoop, in de gevallen bij de artt. 38 en 40 bedoeld, alle kaarten, teekeningen en schetsen van of betrekking hebbende op de mijnwerken kosteloos ter beschikking van den Gouverneur-Generaal.

¹⁾ Weder vragen wij hier, wat gebeurt er wanneer een deel van de erfgenamen binnen den gestelden termijn voldoet aan de gestelde vereischten en een ander deel niet, terwijl de concessie, volgens de wet, toch als een ondeelbaar geheel beschouwd moet worden?

het doen van mijnbouwkundige opsporingen, overeenkomstig de beginselen van de nieuwe Mijnwet. Men zou dat kunnen aannemen voor een geabandonneerd concessieterrein, maar niet voor een terrein, dat van rechtswege kwam te vervallen, omdat de concessionaris, volgens het in de nieuwe Mijnwet toegepaste systeem, niet aan de gestelde vereischten voldoet.

Op dat terrein hebben anderen bereids ontdekkingsrechten verworven. Door de plaats gehad hebbende ontdekking, die het verleenen van de concessie ten gevolge heeft gehad, is het reeds bekend, dat op dat terrein ontginbare delfstoffen aanwezig zijn. Die delfstoffen kunnen daarom niet op nieuw als *res nullius* ¹⁾

¹⁾ In de Memorie van Toelichting tot het door den heer Cremer ingediende ontwerp lezen wij o. a. het volgende: „Dit ontwerp doet, „op het voorbeeld der Pruisische wet, geen uitspraak omtrent den „eigendom dier zoogenaamde schatten” (de te ontginnen delfstoffen). „Het zegt niet, dat zij aan het algemeen toebehooren. Het gaat „niet verder dan te constateeren, dat bepaalde delfstoffen aan het „beschikkingsrecht van den rechthebbende op den grond zijn ont- „trokken en te bepalen, onder welke voorwaarden men die delf- „stoffen mag ontginnen, om zoodoende eigendom te verkrijgen op „het gewonnen product.”

De hier gegeven beschouwing is ontleend aan het door mij indertijd, bij mijne beoordeeling van het eerste ontwerp-Bergsma, gepubliceerde extract uit het in 1862 samengestelde voorloopig ontwerp tot de latere Pruisische mijnwet van 1865. Wellicht was het juist gezien, wanneer de Memorie van Toelichting zich op dat oogenblik op het hierboven vermelde standpunt plaatste, om zoodoende, zoo mogelijk, minder gewenschte uiteenzettingen van eenige leden der Kamer te voorkomen die, niet behoorlijk op de hoogte van het onderwerp, anders wellicht er toe zouden komen om aan de ingevingen van het oogenblik gehoor te geven en den Minister in de noodzakelijkheid te brengen om hunne minder juiste beschouwingen over dit onderwerp te weerleggen. Toen de Minister, bij de gevoerde discussies, genoodzaakt werd dit onderwerp, en zij het ook vluchtig, toch opnieuw aan te raken, moest hij wel bekennen, dat de tegenwoordige stand van de wetenschap niet meer toeliet een beroep te doen op het mijnregaal, om de noodzakelijke scheiding tusschen mijnbouw en grondeigendom te motiveeren en dat, in overeenstemming met het nieuwere mijnrecht, de betreffende delfstoffen te beschouwen zijn als heerlooze zaken. Reeds het Koninklijk besluit van 2 September 1873 heeft trouwens die afscheiding in het leven geroepen, zonder de genomen maatregel toen te motiveeren maar daarbij de — nu door de nieuwe mijnwet geredresseerde — inconsequentie begaan van, niettegenstaande de in het leven geroepen afscheiding, toch den grondeigenaar een recht van voorkeur op de concessie toe te kennen.

beschouwd worden en op nieuw tot opsporing aanleiding geven. Het concessieveld komt, volgens artikel 41 van de nieuwe Mijnwet, ten volle in vrije beschikking van het Gouvernement. Dat is heel wat anders, en hierin ligt juist het meest odieuse van de voorgestelde maatregel, die uniek is in de wereld en waardoor, juist omdat ons Gouvernement hier tegenover buitenlanders komt te staan, het zich bloot stelt aan allerlei onjuiste appreciaties omtrent het motief zijner handeling. En zulks te meer en te eerder, omdat het toegepaste systeem lijnrecht in strijd staat met de in de overige wereld gehuldigde beginselen van het mijn- en het erfrecht, hetwelk in het eerste geval de opgespoorde delfstof aan den vinder of ontdekker en in het tweede geval, bij zijn overlijden, aan zijne erfgenamen toekent. Ook zal, zonder twijfel, elke vreemdeling en elke beschaafde vreemde Regeering het afkeuren, dat een land, hetwelk voorgeeft aan het vreemde kapitaal gelegenheid te willen geven om zich in industrieele ondernemingen te vestigen, toch aan dat kapitaal zóó weinig rechtszekerheid verschaft, dat het verloren kan gaan, niet ten gevolge van het mislukken der onderneming, maar alleen ten gevolge eener, in hun oog zeker, verkeerde wetgeving, en zonder schuld van den geldschiet, of zonder dat hij dit kon verhoeden, terwijl de door middel van dat kapitaal verkregen uitkomsten ten bate komen van de Regeering van het land, waarin ze, met vol vertrouwen, hun kapitaal vestigden.

Hoe zal de Regeering te weten komen, of een concessionaris heeft opgehouden aan de bij artikel 11 gestelde vereischten te voldoen, vraagt het Verslag eindelijk en is van meening, dat dit zeer lastig zal zijn en juist de moeilijkheid van contrôle op de behoorlijke naleving van artikel 11 het zwakke punt van de geheele regeling is.

Die contrôle zal zoowel in Nederlandsch-Indië als in Nederland moeten uitgeoefend worden en men zal moeten trachten zooveel mogelijk tegen ontduiking te waken. Vooral moet voorkomen worden, dat concessionarissen in den waan geraken, dat het met een strenge toepassing van de voorschriften van artikel 11 niet zoo ernstig gemeend is. Het Verslag herinnert er hierbij aan, dat ik bij mijne critiek van dit wetsontwerp aan-

stonds reeds voorspeeld had, dat, bij de toepassing, de Indische Regeering zich genoodzaakt zou zien, met de hier bedoelde bepalingen de hand te lichten.

Hoe de contrôle uitgeoefend zal moeten worden? Het Verslag meent, dat de beste contrôle ongetwijfeld gelegen zal zijn in het beginsel zelf, dat de concessie van rechtswege vervalt, wanneer de concessionaris ophoudt aan de gestelde vereischten te voldoen. Dit is geen geringe straf, die elken concessionaris boven het hoofd hangt en die hij dus zal trachten te ontgaan.

„Maar juist daarom en met het oog op de vele complicaties „welke van het van rechtswege vervallen het gevolg kunnen „zijn, is het ook voor het Gouvernement zeer gewenscht, dat „het intreden van dien toestand zooveel mogelijk worde voor- „komen. Bepaaldelijk wordt hier gedacht aan het geval, dat „geheel ter goeder trouw en door eene vergissing ¹⁾ de conces- „sionaris ophoudt aan de gestelde vereischten te voldoen. De „Indische wetgever kan hier in enkele opzichten medewerken, „zooals nader zal worden uiteengezet.

„Dat een persoon, die concessionaris is, heeft opgehouden te „voldoen aan de gestelde vereischten, b. v. door verlies van „het Nederlanderschap of ingezetenschap, zal meestal bij toeval „worden ontdekt. Contrôle hierop is zoo goed als onmogelijk.

„Dit geldt in mindere mate voor vennootschappen. Hier is „eenige contrôle mogelijk en wel door een uitvoeringsvoorschrift, „waarbij wordt bepaald, dat bij vervanging van een bestuurder „of concessionaris of beheerend vennoot, daarvan moet kennis „gegeven worden aan de Regeering, onder opgaaf van de „bijzonderheden, welke zij ter beoordeeling der zaak noodig heeft.

„Hierdoor zal het „ophouden” worden tegen gegaan, in het „belang van de concessionarissen zelven. Een straf te bedreigen „op het verzuim der kennisgeving zou te ver gaan.”

Artikel 2, lid 1, van het Koninklijk besluit van 1899, dat deze hierboven besproken beginselen van de nieuwe Mijnwet al

¹⁾ Ik vraag mij af, of er wel andere gevallen denkbaar zijn dan alleen zulke, dat een concessionaris geheel te goeder trouw in den bedoelden toestand komt. Wie toch zal zoo onverstandig zijn om met opzet zich zelf te benadeelen of in groote moeilijkheden te brengen?

dadelijk in de nog bestaande oude bepalingen wenscht in te voeren, bevat het voorschrift, dat, behoudens de nieuwe cijnsregeling en de bij de wet goedgekeurde overeenkomsten betreffende ontginningen, zooals het Billiton-contract, het besluit van toepassing zal wezen op vóór zijne in werking-treding verleende concessies tot ontginning.

De Raad van Indie heeft nochtans in zijn advies van 3 Februari 1899 op onwederlegbare gronden aangetoond, dat dit niet zou mogen en kunnen geschieden omdat zulk eene bepaling in strijd zou wezen met gezonde rechtsbegrippen. Werden aan de nieuwe bepalingen terugwerkende kracht verleend, dan zouden verkregen rechten aangetast worden wat het beginsel, dat de wet alleen verbindt voor het toekomstige juist wil voorkomen, eene bepaling die nedergelegd is in artikel 2 van de Algemeene Bepalingen van Wetgeving voor Nederlandsch-Indië en die ook in artikel 54 der Overgangsbepalingen tot uitdrukking kwam.

Het gewijzigd artikel 11 van de oude regeling zou dus alleen kunnen gelden voor toekomstige concessionarissen, bij wijziging in de samenstelling van het bestuur (respectievelijk beheer) van vennootschappen, aan wie reeds concessies zijn verleend, en bij overdracht van reeds verleende concessies.

En ditzelfde zal natuurlijk ook het geval wezen bij invoering van de nieuwe Mijnwet.

De hierboven uit het Verslag aangehaalde denkbeelden en opmerkingen heeft men getracht in eene, uit 31 artikelen bestaande, en met veel zorg samengestelde ontwerp-ordonnantie te verwezenlijken.

De inhoud dier artikelen hier ieder afzonderlijk te bespreken zou niet gaan. Ik wil mij daarom tot de volgende mededeelingen en opmerkingen bepalen.

In artikel 11 wordt gezegd, dat wanneer een persoon of eene vennootschap aan de vereischten van artikel 11 niet voldoet, of heeft opgehouden daaraan te voldoen, dit door den Gouverneur-Generaal aan belanghebbende, bij besluit en bij gerechtelijk beteekende akte, bekend gemaakt zal worden.

Volgens de toelichting is het de bedoeling, dat die beteekening aan het gekozen (beter gezegd het voorgeschreven) domicilie,

n.l. ten kantore van het Hoofd van het gewestelijk bestuur, zal plaats hebben. Het zij mij vergund hier mijne opmerking op bladz. 1049 van de vorige aflevering van dit Tijdschrift in herinnering te brengen.

Artikel 12 zegt, dat binnen drie maanden, na de vorenbedoelde beteekening, het geschil aan de uitspraak van het Hooggerechts-hof van Nederlandsch Indië kan onderworpen worden. Die termijn van drie maanden schijnt veel te kort. Hij is bij wijze van proef gekozen, zegt de toelichting. De ondervinding zou moeten leeren, of ze, met het oog op buiten Nederlandsch-Indië vertoevende verzoekers, niet te kort zal blijken. Maar men had niet willen wagen een langeren termijn toe te staan, in verband met de mogelijkheid, dat het geschil ontstaat over de vraag, of recht-verkrijgenden van een overleden concessionaris aan de vereischten voldoen. Voor hen moet het geschil binnen één jaar, na het openvallen der erfenis, beslist zijn, willen zij hunne rechten niet verliezen.

Het ontwerp vreest overigens zelf, dat de termijn te kort kan blijken: „Niet alleen trouwens met het oog op geschillen zal „die termijn, naar wordt gevreesd, wel eens te kort zijn. De „regeling eener nalatenschap vereischt in tallooze gevallen zeer „veel tijd.”

En toch is het Verslag, aan den anderen kant, van oordeel dat men vooral moet voorkomen, om concessionarissen in den waan te doen geraken, dat het met eene strenge toepassing dezer voorschriften niet zoo ernstig gemeend is!

Artikel 19. Hier wordt bepaald, dat de Griffier van het Hoog-gerechtshof van de eindbeslissing van het Hof, binnen veertien dagen, kosteloos een volledig afschrift aan den Gouverneur-Generaal zendt. Dit afschrift is vrij van zegel.

Wat de andere partij, de verzoeker, aangaat, indien zij door het Hof geheel of ten deele in het gelijk is gesteld, dan zendt de Griffier dezen, eveneens binnen veertien dagen na de gevelde eindbeslissing, bij aangeteekenden brief daarvan bericht. Tegen vergoeding der kosten kan de verzoeker van de beslissing van het Hof afschrift nemen.

Waarom hier met twee maten gemeten wordt blijkt uit de toelichting niet. Waarom wordt aan de eene partij, den Gouverneur-Generaal, kosteloos aanstonds een volledig afschrift van

het vonnis toegezonden en ontvangt de andere partij, die een verzoekschrift moest indienen, niet eenmaal een antwoord daarop? Hij zal van wege het Hooggerechtshof slechts bericht — hoe het bericht ingekleed moet worden en wat het moet bevatten wordt niet voorgeschreven — ontvangen, wanneer hij geheel of gedeeltelijk in het gelijk is gesteld. Tegen vergoeding der kosten kan hij dan zelf van de beslissing van het Hof afschrift nemen.

Voor al wanneer men niet uit het oog verliest, dat deze schillen, naar aanleiding van het nu eenmaal aangenomen systeem, hoofdzakelijk telkens door buitenlanders, en dikwijls ver van de hoofdplaats verblijfhoudende personen, aanhangig gemaakt zullen worden, is de vraag wel gewettigd, of deze regeling, in art. 19, werkelijk aanbeveling verdient. In ieder geval ware het wenschelijk geweest, dat zulks in de toelichting dan nader gemotiveerd was geworden.

Artikel 21 ad 2. Hier wordt bepaald, dat van af de beteekening van het besluit van den Gouverneur Generaal waarbij een persoon of een vennootschap verklaard worden niet of niet langer te voldoen aan de vereischten van artikel 11 de concessionaris niet bevoegd zal zijn de concessie te vervreemden of met hypotheek te belasten. Dit verbod zal ophouden, wanneer het Hooggerechtshof, op een door den concessionaris ingediend verzoekschrift, beslist heeft, dat hij aan de vereischten voldoet.

Ik geloof niet dat eene dergelijke bepaling in deze ordonnantie gemaakt mag worden. Eene ordonnantie kan den concessionaris, en zij het ook slechts tijdelijk, niet het hem bij Koninklijk besluit, of bij de wet, toegekende recht ontnemen, om zijne concessie te vervreemden of met hypotheek te belasten, zoo lang hij aan de vereischten voldoet en al mocht de Regeering aan dit laatste twijfelen. Voldoet hij echter niet aan de vereischten, dan mag hij van zelf de concessie niet vervreemden of met hypotheek belasten. Zoo'n handeling zou van zelve nietig zijn, ook zonder eene bepaling als deze. Ik breng hier overigens in herinnering de bereids door mij op pag. 32 gemaakte opmerkingen.

In artikel 24 worden de gevolgen van het van rechtswege vervallen der concessie aangegeven en geregeld.

De concessionaris, of de rechtverkrijgenden die bij zijn over-

lijden niet aan de vereischten voldoen, moeten dan de ontginning dadelijk staken. Wordt in strijd hiermede gehandeld, dan wordt gestraft met eene boete van f 50 tot f 2000 en, onverminderd de strafvervolging, zal de politie bevoegd zijn de voortzetting der ontginning te beletten. Alle op de concessie rustende lasten vervallen en zóó, van alle lasten bevrijd, verkrijgt het Gouvernement de volle en vrije beschikking over de mijn en het concessieveld en van al hetgeen tot bekleeding en verzekering der mijnwerken dient, zonder dat eenige vergoeding aan den laatsten concessionaris (of diens rechtverkrijgenden) ¹⁾ verschuldigd is. De Gouverneur-Generaal bepaalt een termijn binnen welchen de laatste concessionaris (of zijne rechtverkrijgenden) ¹⁾ de niet tot de bekleeding en verzekering der mijnwerken dienende inrichtingen, zijne op Gouvernementsgrond staande gebouwen ²⁾ en den verderen inventaris der onderneming, zoomede nog voorhanden producten der ontginning kan verwijderen. Wat binnen dien termijn niet verwijderd is vervalt ook aan het Gouvernement, tenzij er over beschikt is op eene andere, door den Gouverneur-Generaal goedgekeurde, wijze.

Hier is een der onvermijdelijke gevolgen van het van rechtswege vervallen eener concessie geregeld, zegt de toelichting zeer lakoniek.

Zeer juist; als in een schilderij, staat hier het onvermijdelijke gevolg van het systeem afgebeeld, dat men meende in toepassing te moeten brengen, om internationale verwickelingen te voorkomen!

Zou er, zoolang wij aanspraak er op maken eene beschaafde natie te zijn en niet als Vandalen wenschen aangemerkt te worden, wel eene Nederlandsche Regeering te vinden zijn die, wat ook de ordonnantie moge voorschrijven, de verantwoordelijkheid op zich zou willen nemen van op eene dergelijke toepassing aan te dringen, wanneer het geval zich voordoet, dat eene groote, winstgevende en in volle werking zijnde mijnbouwonderneming stop gezet en afgebroken moet worden? Ik geloof zij zou spoedig genoeg tot de erkenenis komen, dat het hier niet alleen gold het berokkenen van een direkt verlies van

¹⁾ Het hier tusschen haakjes geplaatste moet toch, volledigheidshalve, wel aan het artikel toegevoegd worden.

²⁾ Eindigt dan voor deze gronden ook plotseling de eventueel verleende erfpacht en waarom?

wellicht eenige millioenen aan vreemdelingen die, om welke redenen dan ook, nu eenmaal niet, of niet binnen den gestelden termijn, aan de door de wet voorgeschreven vereischten hebben voldaan, maar dat nog oneindig grooter schade aan het eigen nationaal vermogen zou worden toegebracht, door de mijn die hier vernietigd of beschadigd en de arbeiders die broodeloos gemaakt werden, door het nadeel aan de geheele industrie veroorzaakt, tengevolge van het geschokte vertrouwen van de geldmarkt en om meer andere redenen. Zijn er werkelijk velen, zóó verblind, om te gelooven, dat men door dergelijke maatregelen internationale verwickelingen kan voorkomen en die niet inzien, dat men geen beter middel zou kunnen bedenken om ze juist uit te lokken?

Ik geloof, dat men niet krachtiger en overtuigender het in toepassing gebrachte stelsel veroordeelen kan, dan juist artikel 24 van deze concept-ordonnantie doet.

De overige artikelen van het ontwerp geven niet tot bijzondere opmerkingen aanleiding.

In extenso geeft het verslag weer, wat Mr. J. C. van Harencarspel bij bespreking van het ontwerp tot de nieuwe Indische Mijnwet over artikel 4 van die wet in het Indisch Genootschap zeide. Ik kan niet nalaten hier daaruit het volgende te citeeren, omdat het daar gezegde zoo geheel mijne denkbeelden over het onderwerp weergeeft en ik het niet beter zou kunnen zeggen:

„Een der belangrijkste onderwerpen is geregeld in artikel 4:

„Wie kunnen zijn houders van vergunning tot opsporing en van concessie?

„Ik acht deze regeling van zooveel belang dat, mijns inziens „daarvan voor een niet gering deel zal afhangen de ontwikkeling „der mijnindustrie.

„Uitsluiting van den vreemdeling is de grondgedachte en de „bedoeling geweest bij de samenstelling.

„De Minister heeft er zich over verheugd, dat deze bepaling „door zooveel leden der Tweede Kamer met vreugde is begroet

„en acht die bepaling noodzakelijk om te waken, dat de mijnbouwindustrie in Nederlandsch-Indië nationaal blijve!

„Ik kan in die vreugde niet deelen en evenmin kan ik de „noodzakelijkheid en wenschelijkheid inzien om den vreemdeling „buiten te sluiten.

„En meent men daarmee eene industrie nationaal te maken?

„Eene industrie is nationaal niet door den persoon die haar „drijft, maar door haar aard.

„Mijnindustrie is nu eenmaal internationaal, en aangenomen „al, dat het mogelijk ware daarvan een speciaal nationale zaak „te maken, waarom de mijnindustrie dan alleen? Is de mijnbouw „zoo iets bijzonders? Of een der vele takken van industrie die „een land tot welvaart brengen? En meent men dat eene industrie „nationaal wordt, wanneer uitsluitend de houder der vergunning of „concessie een Nederlander is die wellicht in Moskow of New- „York woont, terwijl de vertegenwoordiger in Indië, de mijn- „ingenieurs, boormeesters en verder personeel vreemdelingen zijn?

„Ik vraag bovendien: Wat is het doel van de mijnwet? De „De mijnbouwindustrie nationaal te maken of de mijnbouw- „industrie te ontwikkelen? Volgens de woorden van den Minister „zelf is het doel, bevordering der ontwikkeling van mijnbouw- „industrie. Welnu dan vrage men ook bij ieder artikel, bij „ieder beginsel of de strekking aan dat doel beantwoordt. „Beantwoordt het niet aan dat doel, dan past het niet in „deze wet.

„Door uitsluiting van den vreemdeling onthoudt men de „mijnbouwindustrie hare voornaamste levenssappen: kennis en „kapitaal.

„Vreemd kapitaal en vreemde werkkrachten mogen wel dienst- „baar gemaakt worden aan andere welvaartsbronnen, niet aan „mijnbouw. Waarom moet deze industrie in eene mindere conditie „gebracht worden, achtergesteld bij de andere bronnen van „welvaart?

„Welk een klein deel van den Indischen archipel is thans in „exploratie of exploitatie! terwijl ons thans reeds ontbreken „werkkraft en werkkapitaal. Is dit bevorderlijk voor een krachtige „en algemeene ontwikkeling der mijnbouwindustrie in het bij- „zonder en der volkswelvaart in het algemeen?

„De vreemdeling kan eigenaar zijn van den grond, handel

„drijven, fabrieken oprichten, doch mag zich niet inlaten met
„den mijnbouw.

„Waarin ligt dan toch het gevaar?

„Is een vreemdeling, die handelskantoren of fabrieken heeft,
„niet gevaarlijk, doch de vreemdeling, die tin, ijzer, steen-
„kolen, of andere delfstoffen uit den grond haalt wel?

„Ligt het gevaar in den persoon van den vreemdeling, dan
„is hij gevaarlijk even goed in den landbouw, in den handel
„als in den mijnbouw, en dan behoort hij uit geheel Indië
„geweerd te worden en dan moeten wij hem zeker niet opnemen
„in ons leger.

„Ligt het gevaar niet in den persoon van den vreemdeling
„dan kan ik niet inzien dat hij boven den grond minder ge-
„vaarlijk is dan er onder en dan begrijp ik niet waarom hij
„speciaal van den mijnbouw moet worden uitgesloten en deze
„daardoor lijden moet.

„Vreest men vreemde inmenging in onze bestuurszaken, waarom
„bestaat die vrees dan wel bij den mijnbouw en bv. niet in
„den handel?

„Groote belangen en grooten invloed hebben vreemde elementen
„in Indië op allerlei gebied. Nimmer heeft men daarvan last
„gehad of er aan gedacht die elementen daar te verdrijven of
„uit te sluiten. Waarom dan juist bij den mijnbouw?

„Blijkens artikel 4 der Algemeene bepalingen van wetgeving
„van Nederlandsch-Indië worden onder ingezetenen van Neder-
„landsch Indie, die volgens dit ontwerp worden toegelaten, ver-
„staan alle Nederlanders — inwoners zijnde van Nederlandsch Indie;
„voorts de landzaten of inboorlingen van de eilanden van den
„Indischen Archipel zooverre deze tot Nederlandsch-Indië
„behooren; en eindelijk alle personen onverschillig van welken
„aard, die met toestemming der Regeering hunne woning binnen
„Nederlandsch Indië gevestigd hebben. Tegen de personen be-
„hoorende onder de beide eerste rubrieken bestaat geen bezwaar,
„doch onder de derde rubriek behooren alle vreemdelingen.

„Ieder vreemdeling krijgt binnen enkele maanden die toe-
„stemming.

„Het eenige onderscheid tusschen een Nederlander en een
„vreemdeling volgens de Nederlandsch Indische wet is alleen
„hierin gelegen dat de Nederlander een huis bewoont zonder

„toestemming, een vreemdeling een huis bewoont met toestemming der Regeering. Maar daarom verliest een vreemdeling zijn „nationaliteit niet en blijft hij toch vreemdeling.

„Wil men nu werkelijk de vreemdelingen uitsluiten, dan dient „in alle gevallen deze rubriek van ingezetenen te vervallen, „daar men hen anders niet uitsluit, maar uitdrukkelijk opneemt. „Ook tegen de vennootschappen bestaan bezwaren. In het stelsel „van den ontwerper zouden al de bestuurders en al de commissarissen Nederlanders moeten zijn; doch wat baat dit wanneer „de aandeelhouders vreemdelingen zijn?

„Waarom de bestuurders en commissarissen van vennootschappen „in Nederland of Nederlandsch Indië moeten wonen, en waarom „die eisch niet gesteld wordt voor Nederlanders en ingezetenen, „is niet duidelijk.

„Men bedenke dat een wet de slechtste dijk is tegen de voortstuwende golven eener natuurlijke ontwikkeling!

„Voor eene algemeene, krachtige ontwikkeling der mijnindustrie in Indië is noodig vreemd kapitaal, zijn noodig „vreemde werkkrachten. Een van beiden nu, of dit artikel kan „den vreemdeling weren, waarmee gepaard gaat wering van „vreemd kapitaal en werkkraft, doch dan is het in strijd met „het doel van den ontwerper, ontwikkeling der industrie, en „behoort om die reden te verdwijnen — of het kan den vreemdeling niet weren, doch dan baat het niet, dan heeft die opsomming van rubrieken geen zin en dient zij alleen als stof „voor processen.

„Wil men werkelijk den vreemdeling uitsluiten en den mijnbouw, wat men noemt nationaal maken, dan kan, dunkt mij, „dit artikel niet aan het doel beantwoorden, doch dan zou men „eenvoudig moeten bepalen, dat de houders van vergunningen „en concessies moeten zijn Nederlanders, in Nederland of Nederlandsch-Indië woonachtig.”

Ik moet volkomen beamen wat de heer van Harencarspel hier zeide.

Wil men den vreemdeling uitsluiten, gelooft men dit te kunnen doen, welnu men handele zooals de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, in overeenstemming met het Monroe-stelsel, doen; men keere terug tot de reeds lang verlaten regeling van 1850 en bepale: mijnconcessies kunnen alleen aan Nederlanders

verleend worden. Blijkt het dan later, dat een vreemdeling, een niet Nederlander, eene concessie verwierf, dan heeft hij dat door fraude verkregen en zoo'n concessie is natuurlijk van rechtswege nietig. Er kunnen bij eene dergelijke regeling niet de minste moeilijkheden of complicaties ontstaan. Maar alvorens hiertoe over te gaan, zal de Regeering zich wel ernstig met de vraag hebben bezig te houden, of werkelijk eene dergelijke politiek, met het oog op met vreemde Mogendheden gesloten tractaten en gemaakte afspraken, mogelijk zal zijn en vooral of ze te handhaven zal wezen met de door de onderlinge naijver en concurrentie der groote Europeesche Mogendheden ontstane politiek van de open deur. De Regeering zal zich ernstig de vraag moeten stellen, of werkelijk niet eene politiek van volkomen gelijkheid op het gebied van handel en nijverheid tusschen landgenoot en vreemdeling niet alleen voor onze natie het meeste voordeel zou afwerpen, maar ook de beste waarborg zou zijn voor het ongerept bestaan en behoud onzer kolonies; of onder zoodanige omstandigheden niet juist de onderlinge naijver tusschen de groote Mogendheden zou verhinderen, dat een enkele er van er aan kon denken onze onafhankelijkheid te bedreigen.

Terwijl de nu voorgestelde politiek noodzakelijk allerlei geschillen uitlokt, zou eene politiek van volledige gelijkheid tusschen vreemdeling en ingezetene niet de minste moeilijkheid opleveren, zoodra bij de wet voorgeschreven wordt, dat de concessionaris behoorlijk in het land vertegenwoordigd moet zijn en dat anders de Gouverneur-Generaal bevoegd is voor den betreffenden concessionaris een vertegenwoordiger te benoemen, evenals zulks in Duitsche kolonies geschiedt. Dat de betreffende concessionaris niet behoorlijk vertegenwoordigd is, blijkt dan uit het niet betalen van het gevorderde vaste recht. Gebeurt die betaling niet, dan wordt de concessie daarvoor geëxecuteerd en gaat ze zoodoende op een anderen persoon over, die wel voor eene behoorlijke vertegenwoordiging zorg zal dragen.

Maar men brenge niet in toepassing een stelsel als in de nieuwe Mijnwet is neergelegd, een stelsel dat zijn wedergade niet heeft in de geheele overige wereld en dat slechts daartoe leiden kan om het eigen Gouvernement telkens en telkens weder in moeilijkheden te brengen. Men doe dat vooral niet onder de leus: „Met betrekking tot de toelating en vestiging van vreemdelingen,

„wordt voor Nederlandsch-Indië meer algemeen het beginsel van „volstreckte gelijkstelling met Nederlanders aangenomen.“

Bij de bespreking van het ontwerp der nieuwe Mijnwet vestigde de heer Mackay de aandacht er op, dat een groot deel der bepalingen, en daaronder zeer gewichtige, aan den Indischen wetgever ter vaststelling waren overgelaten en dat de Indische mijnwet in dit opzicht een ander karakter draagt als de Pruissische, die men zich tot voorbeeld had genomen. De Commissaris der Regeering antwoordde daarop, dat men in het ontwerp de hoofdbeginselen van de Pruisische wet terugvond en dit was het eenige punt waarop het aankwam, terwijl de Minister nog te kennen gaf: Het verwijt aan de Regeering ge-
„richt, dat zooveel was overgelaten aan de regeling bij ordon-
„nantie, heeft de Regeering er toe geleid zooveel mogelijk bij
„de wet te bepalen.“

Waar de Mijnwet, in Titel VII, tot in bijzonderheden, de gevolgen regelt bij de vervallenverklaring van rechten en te niet gaan van concessieën, had zij ook, dit is wel niet aan twijfel onderhevig, en zelfs te eerder nog, de gevolgen moeten regelen van het in de wet aangenomen stelsel van het van rechtswege vervallen der concessie. Dat had in dit geval niet aan den kolonialen wetgever overgelaten moeten worden. Had men dit gedaan en, even als nu in Indië geschiedde, zorgvuldig de gevolgen nagegaan die uit de toepassing van het voorgestelde stelsel moesten voortvloeien, dan houd ik mij overtuigd, dat die geheele regeling achterwege gebleven ware en men zich gehouden had aan de bestaande regeling die tot nu toe in den vreemde wel afkeuring gevonden heeft, maar toch tot geen moeilijkheden aanleiding gaf.

Ook uit de omstandigheid, dat men eerst op het laatste oogenblik tot de erkenenis kwam, dat uit de voorgestelde regeling noodzakelijk geschillen moesten voortspruiten en daarom de bepaling inlaste, dat deze door den rechter zouden worden beslist op eene bij ordonnantie te regelen wijze blijkt, dat men, zooals de heer Mackay reeds in het licht stelde, niet voldoende rekenschap had gehouden met de gevolgen. Het was ook eene dwaling te meenen, dat men door het opnemen van dit beginsel in overeenstemming bleef met de beginselen van de Pruisische mijnwet. Aan alle beginselen van de Pruisische mijnwet worden in dit

geval juist geweld aangedaan. Hoofdzakelijk echter komt deze bepaling in botsing met het hoofdbeginsel der Pruisische mijnwet, om aan het in de ondernemingen gestoken kapitaal rechtszekerheid te verleen, want dat zonder die rechtszekerheid eene industrie, die zoo groote kapitalen voor hare eerste vestiging en instandhouding noodig heeft, onmogelijk kan opkomen of bestaan. Zie hier wat wij hieromtrent o. a. in de Memorie van Toelichting tot die wet lezen :

„Dat de verkregen resultaten bij de uitoefening van den
 „mijnbouw in den regel onzekerder en wisselvalliger zijn als
 „bij andere industriele ondernemingen en dat de waarde van
 „den mijneigendom daardoor aan groote schommelingen onder-
 „hevig is, heeft voornamelijk zijnen grond in de eigenaardige
 „moeilijkheden, die zich in meerdere of mindere mate elken
 „mijnbouw in den weg stellen, ten gevolge van den toestand
 „van het terrein van ontginning en der daarin verborgen delfstof-
 „afzettingen, alsmede naar aanleiding van menigvuldige, buiten
 „elke berekening liggende, natuurverschijnselen. In zooverre
 „door deze omstandigheden de zekerheid en kredietwaardigheid
 „van den mijneigendom verminderd worden, kan de wetgeving
 „natuurlijk geen hulp verleen. Maar aan den anderen kant
 „moet de wetgever zich daardoor des te dringender genoodzaakt
 „gevoelen, om ten minste uit de op den mijnbouw betrekking
 „hebbende wetten al die beginselen en regelingen te verwijderen,
 „waardoor op het oogenblik aan den mijnbouw nog de zekerheid
 „wordt onthouden, die den eigendom volgens het burgerlijk
 „recht toekomt. Slechts op deze wijze zal de nu ontworpen
 „mijnwet er toe kunnen medewerken, om aan den mijnbouw
 „de hulp van het kapitaal te verschaffen, die hij in steeds
 „meerdere mate noodig heeft, hetzij door onmiddellijke deel-
 „neming, of in den vorm van hypotheccair crediet.”

Dat zijn zonder twijfel gezonde beginselen maar die lijnrecht in strijd staan met het hierboven besproken in de nieuwe Indische mijnwet tot uitdrukking gekomen stelsel.

Alles wel gezien geloof ik, dat er voor de Indische Regeering aanleiding bestaat om de vraag in ernstige overweging te nemen, of het niet raadzaam zou wezen om aan het Opperbestuur

voor te stellen, de invoering van artikel 4 van de nieuwe Mijnwet en de daarop betrekking hebbende uitvoeringsbepalingen vooreerst nog uit te stellen.

Hij die de zoo degelijke en met zooveel zorg geschreven studie, welke door de Indische Regeering over dit onderwerp gepubliceerd werd, met aandacht heeft gelezen kan, dunkt mij, moeilijk tot eene andere conclusie komen. ¹⁾

¹⁾ Opmerking verdient hetgeen in dit opzicht pas onlangs in Suriname geschiedde. De Gouverneur diende daar bij de Koloniale Staten het ontwerp eener verordening in, voor de uitgifte in concessie aan de United States Mining Company van een perceel domeingrond, groot pl. m. 3840 H.A., gelegen ten Westen van de Suriname-rivier, tot ontginning van delfstoffen.

Uit het verslag der Commissie van Rapporteurs blijkt, dat bij het afdeelingsonderzoek de groote meerderheid der leden verklaarde, hare goedkeuring aan het ontwerp wel te kunnen geven.

Bij deze gelegenheid meende men te mogen wijzen op het voor eene kolonie als Suriname bedenkelijke van het beginsel, bij de Algemeene Bepaling der Goudverordening gehuldigd, om vreemdelingen, hier niet gevestigd, de gelegenheid te onthouden hier concessiën te hebben. Op den duur toch zal de ontwikkeling der Surinaamsche goudindustrie afhankelijk blijven van de vraag; of het vreemde kapitaal daarvoor beschikbaar zal zijn, want sedert in Nederland eenige ondernemingen, met het doel in Suriname goud te ontginnen, op ongezone grondslanden in het leven werden geroepen en tengevolge daarvan op verlies voor de deelnemers uitliepen, heeft het Nederlandsche kapitaal zich van de Kolonie afgewend. En nu wordt er weliswaar een milde toepassing gegeven aan de bedoelde beperkende bepaling, doch dit gold alleen voor individuen, terwijl, zooals ook thans het geval schijnt te zijn, voor vennootschappen in het buitenland gevestigd, bezwaren bestaan haren zetel naar Suriname of Nederland over te brengen. Naar men dacht, bleek uit het onderwerpelijke voorstel, om af te wijken van de Algemeene Bepaling der Goudverordening, hoe bezwaarlijk het is die bepalingen in hare consequentiën toe te passen.

Dat het Bestuur, in een geval als 't hier geldt, een afwijking van de Algemeene Bepaling voorstelt, werd ook daarom toegejuicht, omdat men hoopte dat daardoor de indruk voor een deel zou worden weggenomen, dat in de Kolonie het mogelijke gedaan wordt om vreemdelingen van deelneming in de goudindustrie te weren.

Door vele leden werd de wenschelijkheid dan ook betoogd, dat het Bestuur de Algemeene Bepaling, waaraan de Koloniale Staten niet dan noode hunne goedkeuring geschonken hadden, nader in overweging nam, teneinde te trachten het daarheen te leiden, dat de voor vreemdelingen, vooral voor vennootschappen in den vreemde

Zeer te betreuren zou het zijn, wanneer daardoor echter ook weder vertraging moest komen in het in werking treden van die beginselen van de nieuwe Mijnwet, welke werkelijk eene verbetering inhouden en aan de toepassing waarvan Indie zoo zeer behoefte gevoelt.

Uit de betreffende Memorie van Toelichting blijkt, dat de vaststelling dezer nieuwe Mijnwet vooral daarom noodig geoordeeld werd, omdat bij de thans nog van kracht zijnde verordening o. a. de volgende hoofdgebreken op te merken zijn:

1°. Dat daarin niet aangegeven is, welke delfstoffen onder het bereik van die verordening vallen. De nieuwe Mijnwet heeft, in artikel 1, hierin voorzien.

2°. Dat de voorkeur voor het verkrijgen van concessie daarin is toegekend aan den aanvrager, die tevens eigenaar of inlandsch rechthebbende op den grond is. De nieuwe Mijnwet geeft daarentegen hem aanspraak op concessie, die de delfstof, krachtens verkregen vergunning tot mijnbouwkundig onderzoek, heeft opgespoord en gevonden.

3°. Ten onrechte stelt de thans nog bestaande regeling den eisch, dat een concessieaanvrager de mogelijkheid moet aantoonen om de opgespoorde delfstof-afzetting met voordeel te exploiteeren. De nieuwe Mijnwet eischt alleen dat, ten genoegen van den Gouverneur Generaal, moet blijken, dat binnen het concessie-veld de delfstof in eene natuurlijke afzetting voorkomt, waaruit hare winning technisch mogelijk is.

gevestigd — en het zijn deze vennootschappen die door hare ruimere middelen de ontwikkeling der goudindustrie kunnen bevorderen — bestaande belemmeringen komen te vervallen.

De minderheid had bezwaar hare stem aan het ontwerp te geven, omdat zij niet voor een enkel geval wenschte afgeweken te zien van den algemeenen regel der Algemeene Bepaling van de Goudverordening. Indien de, met zooveel drang, tegen vreemdelingen in het leven geroepen beperkende bepalingen der goudverordening werden ingetrokken — waartoe zij gaarne zou willen medewerken, nu naar haar inzien het Bestuur door de indiening van deze voordracht min of meer te kennen geeft, dat die beperkende bepalingen niet consequent kunnen worden uitgevoerd — zou er geen aanleiding zijn voor eene uitzondering als voorgesteld.

Eenige leden gaven aan het Bestuur in overweging zich, alvorens de concessie te verleenen, te overtuigen van het wettig bestaan der maatschappij die 't hier geldt, vermits bij de aan de Staten overgelegde stukken geen statuten dier maatschappij zijn gevoegd.

4°. Volgens de thans nog heerschende bepalingen worden moeilijkheden ondervonden door het voorschrift, dat de aanvrager om concessie moet aantoonen de noodige middelen voor de ontginning te bezitten. Dit voorschrift heeft de nieuwe Mijnwet verwijderd.

Nu al deze gebreken door de nieuwe Mijnwet uit den weg werden geruimd, is de vraag gewettigd, waarom die nieuwe regeling niet reeds sedert lang werd toegepast? Het geldt hier toch alleen de toepassing van nieuwe beginselen, waartoe geen verdere uitvoerings-bepalingen noodig zijn, bepalingen die eerst in Indië ontworpen moeten worden en daarom een aantal jaren jaren op zich laten wachten. Een weinig ingewikkeld Koninklijk besluit zou voldoende wezen om de opgesomde nieuwe beginselen al dadelijk in toepassing te brengen, in afwachting van de afkondiging dier Indische uitvoeringsbepalingen, welke de toepassing van de nieuwe Mijnwet, met al hare onderdeelen, zal veroorloven. In het belang van de ontwikkeling van de mijnbouwindustrie in Nederlandsch-Indië is het te hopen, dat de Regeering bereid zal worden bevonden deze gedragslijn te volgen.

Tot opheffing van het bezwaar bedoeld ad 1° zou het voldoende wezen, om de artikelen 1 en 5 van de nieuwe Mijnwet al dadelijk van kracht te verklaren.

Tot opheffing van het bezwaar bedoeld ad 2° moeten artikel 15, artikel 17, alinea's 3 en 4 en artikel 18 van het Koninklijk besluit van 2 September 1873 (Ind. Staatsbl. N° 217a) ingetrokken worden en vervangen door de beginselen uitgedrukt in artikel 28 van de nieuwe Mijnwet.

Tot opheffing van het bezwaar ad 3° dient artikel 16 van het Koninklijk besluit van 2 September 1873 ingetrokken te worden. Hiervoor in de plaats kome het beginsel uitgedrukt in artikel 13, al. 2, van de nieuwe Mijnwet.

De intrekking van artikel 12 van het Koninklijk besluit van 2 September 1873 zou leiden tot de opheffing van het bezwaar bedoeld ad 4°.

Zandvoort, September 1903.

REINIER D. VERBEEK.